

VÝVOJ ZPŮSOBU OBSAZOVANÍ EP, PŘÍMÉ VOLBY, SNAHY O SJEDNOCENÍ VOLEB, VOLEBNÍ SYSTÉMY, VOLBY 2014 A BUDOUCNOST

OD SHROMÁŽDĚNÍ K EVROPSKÉMU PARLAMENTU

- Shromáždění od počátku usilovalo o nárůst pravomocí
- Otázku jednotného volebního systému diskutují členské státy prakticky od založení prvního společenství ESUO, kdy byla tato alternativa poprvé zmíněna
- Ve Smlouvě o EHS bylo Shromáždění pověřeno vypracováním návrhu, který **„by umožnil volby s všeobecným hlasováním podle jednotného řádu ve všech členských státech“**
- Polovina 60. let se pojí s institucionální krizí Společenství – útlum integrace – mezivládní přístup
- Tindemasova zpráva (1975) – apel na vícerychlostní Evropu a vhodnost zakotvení přímých voleb – zpráva nastínila možný budoucí vývoj
- Přímé volby – větší aktivita EP – snaha o maximální využití kompetencí – prosazování konzultační procedury (Izoglukóza 1979) – konec obcházení Radou
- JEA a posílení pravomocí EP (spolupráce) + následný růst pravomocí

CESTA K PŘÍMÝM VOLBÁM – PRVNÍ OBDOBÍ

- Po celou dobu je stěžejní spor mezi mezivládním (proti) a nadnárodním přístupem (pro)
- Shromáždění ESUO – byla zmíněna možnost přímých voleb X poslanci/delegáti byli určeni z řad poslanců národních poslanců – nebyl ovšem určen společný způsob nominace
- Smlouva EHS a EURATOM – Shromáždění se stalo společným orgánem
- Římské smlouvy – přímé volby pouze jako možnost, Shromáždění pověřeno úkolem vypracovat návrh na přímé volby (čl. 138 Smlouvy o EHS)
  - **Dehousseova zpráva (1960)** - navrhovala variantu s přímou volbou 2/3 poslanců, přičemž zbylá 1/3 členů Shromáždění měla být i nadále nominována národními parlamenty
  - prosazováno schválení jednotného volebního systému ve společném výboru Rady a Shromáždění X článek 138 Smlouvy o EHS předpokládal jednomyslný souhlas Rady a následně přijetí předlohy v souladu s ústavními předpisy jednotlivých členských států
  - Rada návrh neschválila – vliv Francie

CESTA K PŘÍMÝM VOLBÁM

- Shromáždění se pokusilo zabránit stálému odsunování otázky přímých voleb - 1969 možnost podání žaloby proti Radě za nečinnost podle čl. 175 Smlouvy o EHS.
- **Summit v Haagu (1969)**- oživení debaty X rozšíření o nové státy
- **Paříž 1974** – přímé volby nepovedou k novým pravomocím
- Vyjasnění jednotnosti – společné principy rovnosti, všeobecnosti, přímosti a tajnosti
- **Patijnova zpráva (1975)** – další iniciativa EP – návrh data první voleb (květen 1978)
  - oddělila otázku přímých voleb od jednotného volebního systému
  - Evropská rada - podpoří přímé volby v nejbližším možném termínu

CESTA K PŘÍMÝM VOLBÁM – BRUSELSKÝ AKT

- **Rozhodnutí Rady 20. září 1976**
- Vycházelo z Patijnovy zprávy
- Aktem byly zavedeny přímé volby
- Letos výročí 40 let od podpisu
- Akt stanovil (čl. 7), že úprava volební procedury je ponechána členským státům

- Georges Spénale, tehdejší předseda EP: *"We are perfectly aware that seem infinitely more urgent than an institutional problem. We know unemployment, monetary disorder... This date of September 20th marks the way is opened from now on to the Europe of citizens, alongside t*

PRVNÍ PŘÍMÉ VOLBY -

- První přímé volby do Evropského parlamentu se konaly 7. a 10. června 1979 podle volebních systémů, které si autonomně zvolily jednotlivé členské státy.
- Všeobecné a přímé volby
- Počty mandátů, 5 let, neslučitelnost mandátů s některými funkcemi
- Termín čtvrtek - neděle
- Přetrvávající snaha EP o jednotnost voleb - 1982 nový návrh, tzv. **Seitlingerova zpráva** (první ucelený návrh na jednotný volební systém)- proporční systém s užitím d'Hondtovy formule při rozdělování mandátů, stanovení 3–5% vstupní hranice pro získání parlamentních mandátů, volební obvody 3 až 15 poslanců - X v Radě nebylo dosaženo jednomyslného souhlasu – odpor VB
- EP se stále snažil o jednotný postup – velkou část energie Parlament vynaložil na to, aby se prezentoval jako instituce rozhodovacího procesu – nejednotný EP by nemohl nic prosadit

SNAHA O JEDNOTNÝ VOLEBNÍ SYSTÉM – DRUHÉ OBDOBÍ

- První volby – optimistický předpoklad snadného sjednocení volebního systému X realita
- Řada reformních návrhů – projednávání v intergroups
- Zpráva tří moudrých – reforma institucí – přímé volby a posílené postavení EP
- Po volbách 1989 další návrh EP – **De Guchtovy zprávy (1991, 1992, 1993)**
  - Období mezivládní konference – subsidiarita
  - Jednotný volební systém – zásah do vnitřních záležitostí států
  - 1. zpráva – společné volební principy
  - 2. zpráva – princip přidělování křesel
  - 3. zpráva – komplexní návrh – jednotný proporční volební systém, ústupky pro VB z proporčního vol. systému
    - Komplikace v ratifikačním řízení o Smlouvě o EU pozdržely také hlasování o de Guchtově návrhu - nebylo možno aplikovat na volby 1994

SNAHY O REFORMU PO MAASTRICHTSKÉ SMLOUVĚ

- Smlouva o EU – občanství a aktivní/pasivní volební právo
  - Společné volební právo mělo být předstupněm jednotného systému
  - X konkrétní úprava volebního práva ve Smlouvě řešena nebyla – speciální směrnice, které obsahovaly výjimky
  - smlouva zklamáním X stále snaha o zavedení
  - Jednotný volební systém odporuje principům subsidiarity
- Amsterodamská smlouva
  - Změna čl. 138 – „EP vypracuje návrh na volby se všeobecným přímým hlasováním konané ve všech členských státech jednotně nebo podle zásad společných všem státům“ – možnost přijetí společných principů na úkor jednotného systému

SNAHY O REFORMU PO MAASTRICHTSKÉ SMLOUVĚ

- Nástup Tonyho Blaira (1997) – možnost přijetí poměrného systému (zákon v Dolní sněmovně odhlasován 14. ledna 1999, aplikován téhož roku při volbách)
- Změna situace – nastartování nových snah
- Anastassopoulosova zpráva –
  - společné principy,
  - evropský volební obvod.
- A. Duff – 1. zpráva 25 poslanců bylo voleno z celoevropské nadnárodní listiny představené evropskými stranami. Kandidáti z 1/3 zemí, genderově vyvážení a voleni proporčním systémem s preferenčními hlasy. Ostatní poslanci - přísně vázané listiny bez možnosti preferenčních hlasů (projednána na plénu v červenci 2011 a navrácena do výboru k dalšímu projednávání)
  - 2. zpráva - rovné zastoupení pohlaví a demokratický proces výběru kandidátů (neúspěch)

NÁVRH PARLAMENTU 2015 - USNESENÍ EVROPSKÉHO PARLAMENTU ZE DNE 11. LISTOPADU 2015 O REFORMĚ VOLEBNÍHO PRÁVA EVROPSKÉ UNIE

- Plán pro volby 2019
- posílení pojmu občanství Unie a rovného volebního práva
- posílit viditelnost evropských politických stran (loga na hlasovacích lístcích)
- 12 týdnů před volbami kandidátní listiny včetně kandidátů na předsedu Komise
- V určitých obvodech povinný práh 3-5 %
- možnost elektronického hlasování a hlasování poštou
- minimální věk voličů 16 let

PODOBA VOLEB DO EP

- Volební systémy používané ve volbách do EP nekopírují systémy aplikované pro národní parlamenty, naopak se ve většině případů liší
- Postupy konání voleb stanoveny
  - evropskými právními předpisy - pravidla společná pro všechny členské státy,
  - specifickými vnitrostátními předpisy - jež se v jednotlivých státech liší. -konkrétní volební systém a počet volebních obvodů
- Společná pravidla určují
  - zásadu poměrného zastoupení a
  - definují některé případy neslučitelnosti s mandátem.
- Články 20, 22 a 223 Smlouvy o fungování Evropské unie

PODOBA VOLEB DO EP

SPOLEČNÉ PRVKY

- **Právo cizích státních příslušníků volit a být voleni** - „každý občan Unie mající bydliště v členském státě, jehož není státním příslušníkem, má právo volit a být volen ve volbách do Evropského parlamentu v členském státě, v němž má bydliště“;
- **Volební systém** - Volby se musejí opírat o poměrné zastoupení a používat buď kandidátní listiny, nebo jednotlivé převoditelné hlasy (článek 1 rozhodnutí Rady 2002/772)
- **Neslučitelnost** – definovány konkrétní pozice (např. člen vlády členského státu, člen Komise, soudce, generální advokát nebo tajemník Soudního dvora, člen Účetního dvora, člen Evropského hospodářského a sociálního výboru) a především poslanec vnitrostátního parlamentu

ROZDÍLNÉ PRVKY

- Volební systém a hranice pro přidělení mandátů - rozhodnutí Rady 2002 - všechny členské státy poměrný systém
- Hranice volebních obvodů - většina členských států jeden volební obvod. X Belgie, Francie, Irsko, Itálie a Spojené království - několik regionálních volebních obvodů.
- Volební právo - 18 a 16 let
- Právo být volen – 18, 21, 23 a 25 let
- Kandidatura - kandidatura předložena pol. stranou nebo sdružením X požadovaný podpis voličů
- Termíny konání voleb
- Možnosti voličů změnit pořadí kandidátů na kandidátních listinách
- Ověření výsledků a pravidla volebních kampaní
- Obsazení mandátu uvolněného během volebního období

DEN VOLEB A POVINNÉ HLASOVÁNÍ (2014)

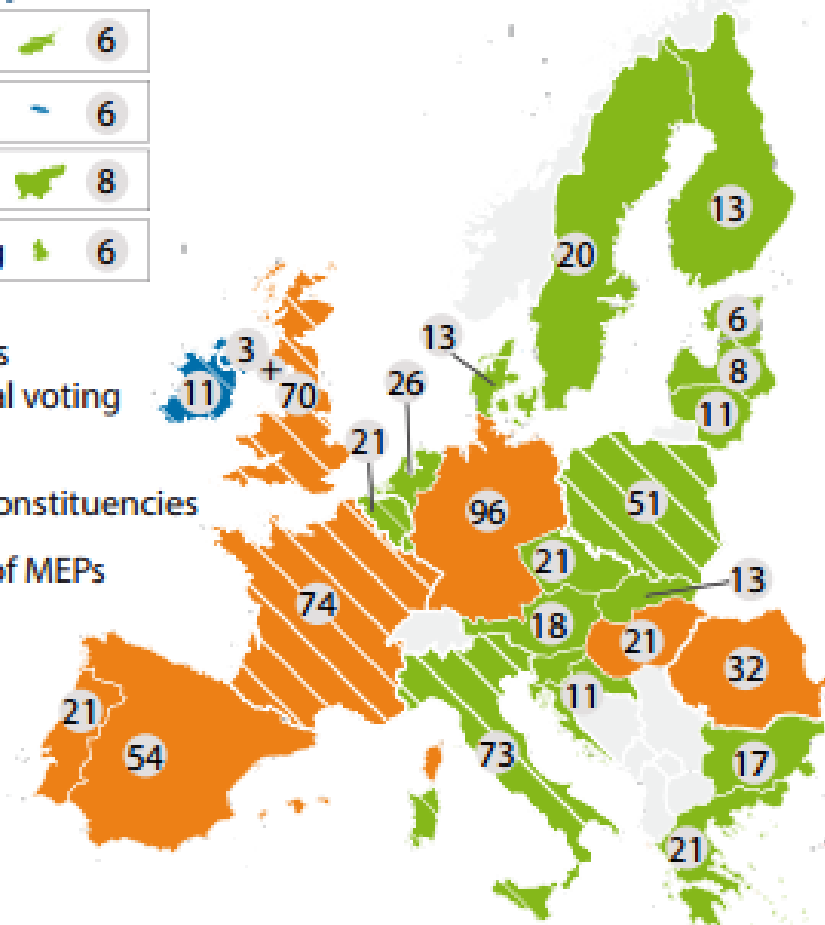

VOLEBNÍ SYSTÉM A POČET MANDÁTŮ (2014)

Voting system and number of MEPs

Cyprus		6
Malta		6
Slovenia		8
Luxembourg		6

- Closed lists
- Preferential voting
- STV
- Multiple constituencies
- 96 Number of MEPs

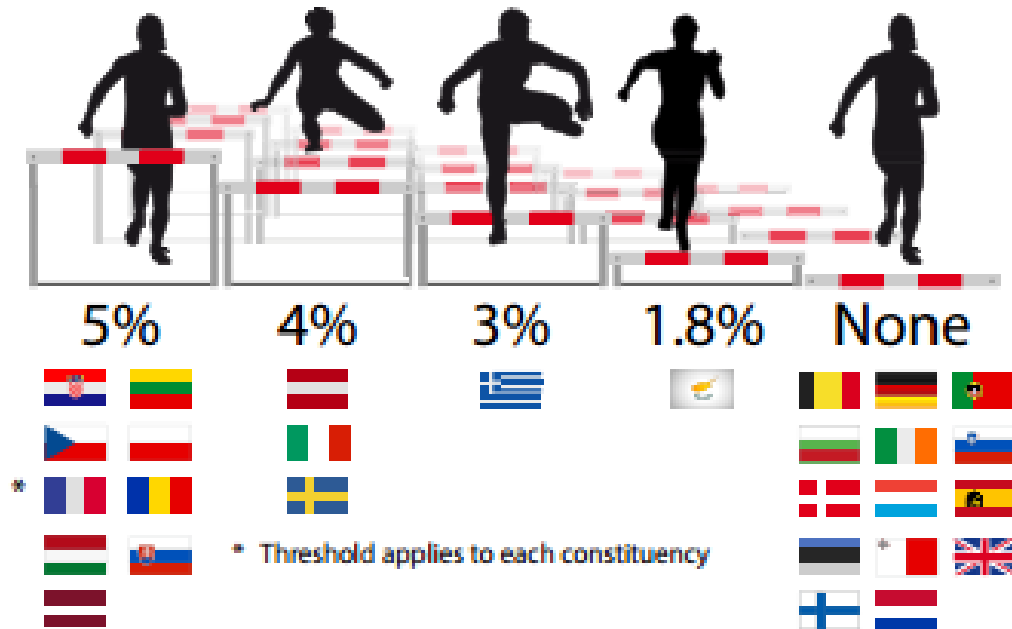

VOLEBNÍ KLAUSULE A MINIMÁLNÍ VĚK KANDIDÁTŮ (2014)

Minimum age of candidates

Electoral threshold

SPECIFIKA VOLEB 2014 – GO TO VOTE!

- **Parlament10. září 2013 oficiálně spustil informační kampaň před volbami – 4 fáze**
  - 1) představit nové pravomoci Evropského parlamentu a jejich důsledky pro občany žijící v EU.
  - 2) vyzdvihla v sérii interaktivních událostí v evropských městech pětici klíčových témat - ekonomiku, zaměstnanost, kvalitu života, finance a EU ve světě.
  - 3) volební kampaň od února 2014 – důraz na datum voleb
  - 4) představení nově zvoleného Parlamentu, volby nového předsedy EK novým Parlamentem a uvedení do funkce nové Komise.

SNAHY EU – KAMPAŇ NA PODPORU VOLEB

- Probíhala organizovaná kampaň Unie, aby lidé přišli k volbám X volby na národní úrovni
- „Volby do Evropského parlamentu: rozhodněte, kdo povede Evropu“ - <https://youtu.be/CIIGhZ-YKGg>
- „This time it was different: the voices of the 2014 European elections“
- <https://youtu.be/-msxoZgvXaU>

KANDIDÁTI ČR

Doc. JUDr. Pavel SVOBODA Ph.D., D.E.A.

lídr kandidátky

ANO 2011	4	19,05
TOP 09 a Starostové	4	19,05
Česká strana sociálně demokratická	4	19,05
Komunistická strana Čech a Moravy	3	14,29
Křesťanská a demokratická unie - Československá strana lidová	3	14,29
Občanská demokratická strana	2	9,52
Strana svobodných občanů	1	4,7

**EVROPA JSME MY,
NE ONI.**
Luděk Niedermayer

**Chceme hrát
v Evropě 1. ligu!**
Volte ČSSD do Evropského parlamentu.

PŘEDVOLEBNÍ KAMPAŇ - SPITZENKANDIDATEN

SPITZENKANDIDATEN

- Poprvé evropské politické strany jmenovaly své kandidáty na předsedu Evropské komise
  - Německé *Spitzenkandidat* znamená vrcholné nebo vedoucí kandidáty, které strany prosazují jako své favority, například na úřad kancléře.
- Lisabonská smlouva
  - S přihlédnutím k volbám do EP a po náležitých konzultacích navrhne Evropská rada kvalifikovanou většinou Evropskému parlamentu kandidáta na funkci předsedy Komise. Tohoto kandidáta zvolí Evropský parlament většinou hlasů všech svých členů. Nezáská-li potřebnou většinu, navrhne Evropská rada do jednoho měsíce kvalifikovanou většinou nového kandidáta, kterého zvolí Evropský parlament stejným postupem. (čl. 17 Smlouvy o EU revidované Lisabonskou smlouvou)
- <http://www.europarl.europa.eu/news/cs/news-room/20150526STO59409/spitzenkandidaten-v-evropsk%C3%BDch-volb%C3%A1ch-2014-jak-to-v%C5%A1echno-za%C4%8Dalo>

DŮVODY ÚČASTI ČI NEÚČASTI – PRŮZKUM PO VOLBÁCH 2014

- Důvody účasti- stejně jako v roce 2009: splnění jejich občanské povinnosti, pravidelná účast ve volbách či aby podpořili politickou stranu, která je jim blízká.
  - následují důvody příznačně evropské: aby dali najevo svou podporu EU, neboť „se cítí Evropanem (Evropankou) či občanem (občankou) EU“ nebo protože „mohou díky účasti v evropských volbách něco změnit“.
  - „s cílem ovlivnit volbu předsedy Evropské komise“. - tuto možnost mezi třemi odpověďmi, které mohli uvést jako odůvodnění své účasti ve volbách, 5 % voličů; ve 3 zemích víc než 10 %: Rakousko (12 %), Německo, Lucembursko (10 %)
- Důvody neúčasti - stejně jako v roce 2009: nedůvěra v politiku a nezájem o politiku obecně: „účast ve volbách nemá žádný dopad nebo nic nezmění“.
  - na prvních místech nefigurují důvody spojené se zdrženlivostí vůči EU: nezájem o evropské záležitosti, nespokojenost s EP, nedostatečné vědomosti o EU, nesouhlas s EU a chybějící veřejná diskuse.
- Spokojenost X nespokojenost účast X neúčast (???)

PROBLEMATIKA VOLEBNÍ KLAUSULE

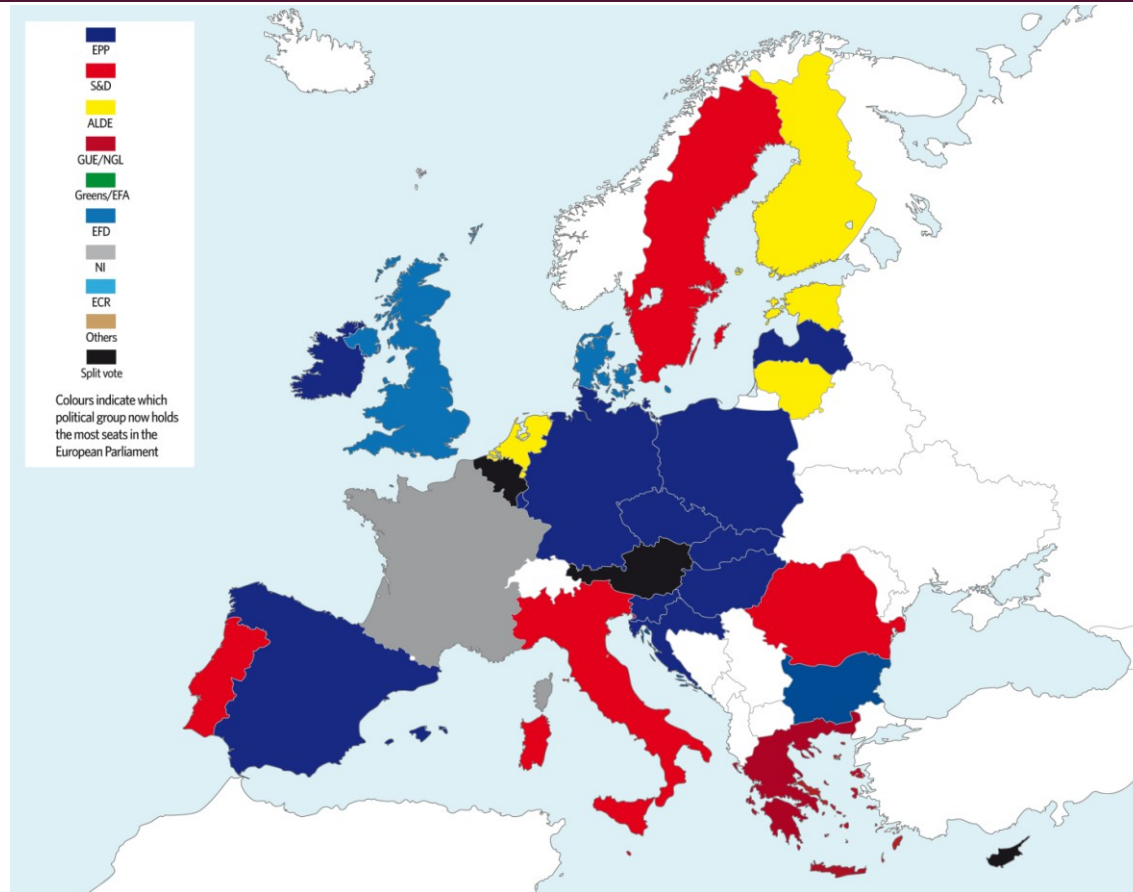
- Ve dvou rozhodnutích přijatých v roce 2011 a 2014 německý ústavní soud prohlásil hranici pro volby do Evropského parlamentu (5%, poté 3%) za protiústavní.
- Německý ústavní soud chápe uzavírací klauzuli jako zásah do rovnosti volebního práva
- Případ České republiky - Česká pirátská strana a Strana zelených, které ve volbách nezískaly žádné mandáty, protože nepřekročily pětiprocentní kvórum, podaly na tuto podmínku stížnost k Nejvyššímu správnímu soudu. Minimální hranici pro vstup strany do EP zrušil ústavní soud v Německu
  - 24. června Nejvyšší správní soud jednání ve věci stížností zamítl a podal Ústavnímu soudu návrh na zrušení klauzule - Nejvyšší správní soud podal návrh v souvislosti s řízením o návrhu Strany zelených na vyslovení neplatnosti volby kandidátů T. Zdechovského a M. Poche
  - Plénum Ústavního soudu 1. června 2015 (soudce zpravodaj Jiří Zemánek) zamítlo návrh Nejvyššího správního soudu na zrušení ustanovení § 47 zákona č. 62/2003 Sb., o volbách do Evropského parlamentu a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů, a ustanovení § 48 odst. 1 ve slovech „ , které postoupily do skrutinia,“ téhož zákona.
- Uzavírací klauzule v zákoně o volbách do Evropského parlamentu je slučitelná s principy demokratického právního státu

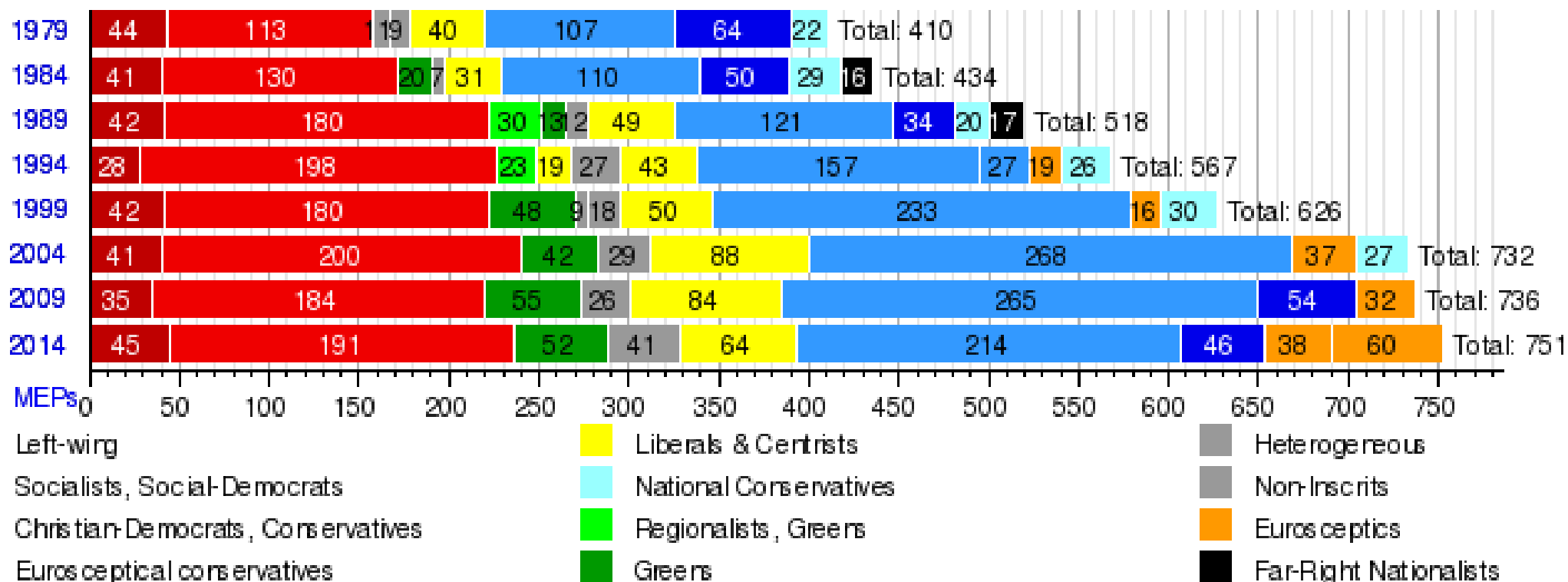
VOLBY 2014 - VÝSLEDKY

VÝSLEDKY VOLEB VE ČLENSKÝCH STÁTECH 2014

VÝSLEDKY VOLEB

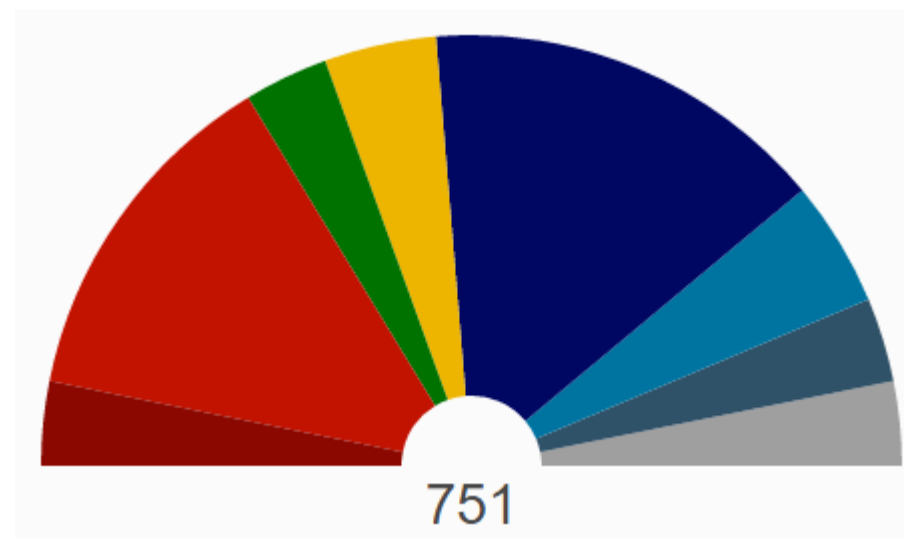
VÝSLEDKY VOLEB 2014

Účast

Konečné výsledky

42.61%

		ELP Poslanecký klub Evropské lidové strany (Křesťanských demokratů)	221 29.43 %
		S&D Skupina progresivní aliance socialistů a demokratů v Evropském parlamentu	191 25.43 %
		ECR Evropská konzervativní a reformní skupina	70 9.32 %
		ALDE Aliance liberálů a demokratů pro Evropu	67 8.92 %
		GUE/NGL Evropská sjednocená levice a Severská zelená levice	52 6.92 %
		Zelení/ESA Zelení/Evropská svobodná aliance	50 6.66 %
		EFDD Skupina „Evropa Svobody a Přímé Demokracie“	48 6.39 %
		NI Nezařazení poslanci – poslanci, kteří nejsou členy žádné z politických skupin	52 6.92 %

POSTUP PO VOLBÁCH

■ 1. Zasedání politických skupin - červen

- Na základě své politické příslušnosti vytvoří poslanci z různých zemí EU politické skupiny. Aby bylo možné skupinu sestavit, musí sestávat nejméně z 25 poslanců zvolených alespoň v jedné čtvrtině členských států (tj. nejméně sedmi).

■ 2. Ustavující zasedání, 1. – 3. července 2014, Štrasburk

- První zasedání nového Parlamentu bude věnováno formálnímu ustavení Parlamentu. Noví poslanci v jeho průběhu zvolí svého předsedu, 14 místopředsedů a pět kvestorů. Zahájení zasedání bude předsedat odstupující předseda, bude-li znovu zvolen poslancem. Není-li tomu tak, předsedá zasedání jeden z odstupujících místopředsedů dle pořadí postavení nebo, v případě kdy žádný z místopředsedů neodstupuje, předsedá volbě předsedy služebně nejstarší poslanec (článek 12 Jednacího řádu EP).

■ 3. Ustavení výborů, 7. - 10. července, Brusel

- V týdnu následujícím po ustavujícím zasedání Parlamentu si stálé výbory zvolí své předsedy a místopředsedy. Stejně tak učiní meziparlamentní delegace EP.
- Každý stálý výbor volí své předsednictvo, složené z předsedy a místopředsedů. Počet místopředsedů, kteří mají být zvoleni, je stanoven plénem Parlamentu na základě návrhu Konference předsedů (předseda EP a předsedové politických skupin).

BUDOUCNOST - VOLBY 2019?

- Spitzenkandidaten?
- Nový volební systém?
- Větší propojení s Komisí?
- Snížení celkového počtu poslanců?

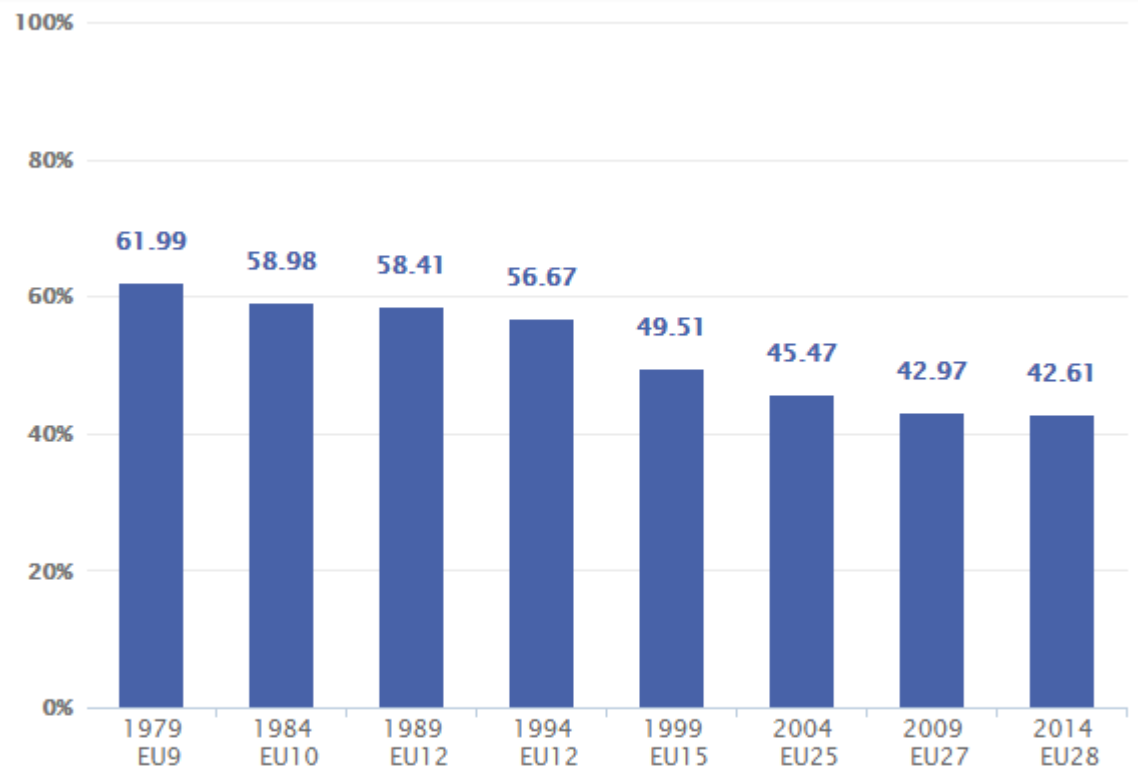

DRUHOŘADÉ VOLBY – REIFF, SCHMITT 1980

- Účast ve volbách do EP je nižší než v národních parlamentních volbách
- Politické strany, které jsou v době konání evropských voleb součástí vládní koalice, utrpí ve volbách do EP ztráty
- Velké politické strany si ve volbách do EP pohorší, zatímco malé politické strany získají
- Stále platí?

Final results

PROBLÉMY VOLEB

- Národní volby x evropské volby
- asynchronnost s národními volbami
- Absence „evropského lidu“
- Absence fungujících evropských politických stran
- Neochota členských států

